

(<https://www.kieliverkosto.fi/fi>)

TUVA-koulutus maahanmuuttotaustaisten oppijoiden tukena

TUVA-koulutus on tutkintokoulutukseen valmistava koulutus, joka aloitti toimintansa elokuussa 2022. TUVA-koulutus on erityisen hyödyllinen maahanmuuttotaustaisille oppijoille, jotka haluavat kehittää suomen kielen osaamistaan ja opiskelutaitojaan sekä tutustua eri koulutusvaihtoehtoihin ja ammatteihin. (esim. OPH 2022). Miten TUVA-koulutus huomioi maahanmuuttotaustaiset oppijat? Mitä haasteita ja mahdollisuuksia TUVA-koulutus tarjoaa opettajille ja oppijoille? Millaisia kokemuksia TUVA-koulutuksesta on saatu reilun vuoden aikana? Muun muassa näihin kysymyksiin etsimme vastauksia tässä artikkelissa.

Julkaistu: 14. helmikuuta 2024 | Kirjoittaneet: Anu Mustonen ja Seija Eskola

Johdanto

TUVA-koulutus aloitettiin 1.8.2022. Siinä yhdistyvät aiemmat nivelvaiheen koulutukset eli perusopetuksen lisäopetus (niin sanottu kymppiluokka), lukioon valmentava LUVA-koulutus sekä ammatilliseen koulutukseen valmentava VALMA-koulutus. (Mitä on tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA)? 2022.) Kolmen koulutuksen yhdistymisessä TUVA-koulutukseksi katsotaan olevan monia etuja: esimerkiksi Rätty ja Palmqvist (2022) toteavat, että TUVA-

koulutus mahdollistaa monenlaisia toteutuksia, mikä on tarkoituksenmukaista, sillä koulutuksen osallistujat ja heidän tavoitteensa ovat monimuotoisia.

TUVA-koulutus tarjoaa opiskelijoille monia mahdollisuuksia ja valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään. Maahanmuuttotaustaiselle se antaa mahdollisuuden myös kehittää suomen kielen taitoaan. Opetushallituksen tilastopalvelun mukaan vuonna 2023 TUVA-koulutuksen opiskelijoista muuta kuin suomea, ruotsia tai saame äidinkielenään puhuvia oli noin 39 prosenttia ja kansalaisuudeltaan muita kuin Suomen kansalaisia oli noin 35 prosenttia (Tutkintoon johtamaton koulutus.) Vuonna 2022 TUVA-koulutuksen opiskelijoilla oli 85 eri äidinkieltä, joista suurin vieraskielinen ryhmä olivat ukrainaa äidinkielenään puhuvat. Ukrainan jälkeen isoimmat ryhmät olivat arabiaa ja venäjää äidinkielenään puhuvat. (TUVA-koulutuksessa aloitti syyslukukaudella runsaat 8 000 opiskelijaa 2023.) Alueellinen vaihtelu vieraskielisten osuudessa näyttää olevan suurta. Esimerkiksi Uudellamaalla muuta suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvia oli vuonna 2023 noin 42 prosenttia, ja puolestaan Etelä-Pohjanmaalla luku oli noin 17 prosenttia. (Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus.)

Jyväskylän ammattikorkeakoulun (Jamk) ammatillinen opettajakorkeakoulu järjesti syksyllä 2023 täydennyskoulutuksen ”TUVA-koulutus maahanmuuttotaustaisten oppijoiden tukena”. Koulutuksen kohderyhmänä oli TUVA-koulutuksessa työskentelevät ohjaajat ja eri aineiden opettajat, jotka kaipasivat lisää tietoa, osaamista ja menetelmiä moninaisen ja monikielisen opetusryhmän tukemiseen. Koulutuksen osallistujat työskentelevät pääosin opettajina TUVA-koulutuksessa. Koulutuksen tavoitteena oli kehittää valmiuksia tukea erityisesti maahanmuuttotaustaisia oppijoita, tutustua kielitietoiseen opetukseen ja ohjaukseen, oppia huolehtimaan oppijan osallisuuden varmistamisesta sekä kehittää TUVA-koulutusta maahanmuuttotaustaiset oppijat huomioiden ja jakaa toimivia käytänteitä muiden osallistujien kesken.

Tämän artikkelin tavoite on luoda katsaus siihen, mitä TUVA-koulukseen kuuluu tällä hetkellä, miten TUVASSA huomioidaan maahanmuuttotaustaiset opiskelijat sekä minkälaisia kehityskohteita TUVA-opettaja kokee koulutuksessa olevan. Tämä katsaus perustuu Jamkin koulutukseen osallistuneiden näkemyksiin ja kokemuksiin, joita kerättiin koulutuksen aikana muun muassa keskustellen ja kirjatun

yhteiselle alustalle, joka jäi osallistujien käyttöön myös koulutuksen jälkeen. Koulutuksessa osallistujat tekivät omaan työhön liittyvän kehittämistyön, jonka aihe valittiin osallistujien omien tarpeiden ja mielenkiinnon mukaan.

Ensin esittelemme TUVA-koulutuksen yleiset tavoitteet ja sitten kuvaamme, miten koulutuksessa otetaan huomioon maahanmuuttotasaisten oppijat erityisesti kielitietoisuuden opetuksen ja ohjauksen näkökulmasta. Lopuksi pohdimme, mitä haasteita ja mahdollisuuksia TUVA-koulutus tarjoaa opettajille ja oppijoille.

TUVA-koulutus

TUVA-koulutusta järjestävät ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja perusopetuksen järjestäjät. Koulutuksen järjestäminen on luvanvaraista. TUVA-koulutuksen yleisenä tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiuksia hakeutua lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen, suoriutua näistä opinnoista ja selkeyttää opiskelijan suunnitelmia jatko-opintojen ja työelämän suhteen. TUVA-koulutus on tarkoitettu

- **oppivelvollisille ja aikuisille, jotka ovat ilman toisen asteen tutkintoa ja tarvitsevat valmentavaa koulutusta**
- **opiskelijoille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame ja**
- **opiskelijoille, jotka ovat suorittaneet perusopetuksen tai sitä vastaavan koulutuksen muulla kielellä kuin suomeksi, ruotsiksi tai saameksi. (Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus.)**

TUVA-koulutuksessa keskeisenä sisältönä on opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiuksien kehittäminen. Opiskeluvalmiuksien tukemisella voidaan tarkoittaa esimerkiksi opiskelu/tutkintokielen osaamista, opiskelutaitoja sekä elämänhallinnan taitoja. TUVA-koulutuksen aikana voi korottaa perusopetuksen arvosanoja tai suorittaa lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opintoja. (Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus.)

Koulutuksessa on yksi kaikille yhteinen koulutuksen osa: Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot. Lisäksi koulutuksessa on kuusi valinnaista koulutuksen osaa:

- **Perustaitojen vahvistaminen**
- **Lukiokoulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen**
- **Ammatilliseen koulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen**
- **Työelämätaidot ja työelämässä tapahtuva oppiminen**
- **Arjen taidot ja yhteiskunnallinen osallisuus**

- **Valinnaiset opinnot (0–10 viikkoa).**

Koulutuksen laajuus on 38 viikkoa. Jokaisen opiskelijan kanssa suunnitellaan yhdessä yksilöllinen opintopolku, jossa opintojen laajuus, sisällöt, menetelmät ja oppimisympäristöt sekä ohjaus ja tuki rakennetaan opiskelijan tavoitteiden ja osaamistarpeiden mukaan. (Mitä on tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA)? 2022.)

TUVA-koulutuksen tavoitteena on tukea laaja-alaisesti ja kokonaisvaltaisesti opiskelijan valmiuksia ja osaamista (Kuvio 1).

Kuvio 1. TUVA-koulutus tukee laaja-alaisesti ja kokonaisvaltaisesti opiskelijan valmiuksia ja osaamista (Mitä on tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA)?).

TUVA-koulutus ei ole vain opintojen suorittamista, vaan se on myös opiskelijan henkilökohtaisen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin edistämistä. Koulutus pyrkii tukemaan opiskelijan kognitiivisia, sosiaalisia, emotionaalisia ja fyysisiä valmiuksia ja osaamista, mitkä ovat tärkeitä niin opiskelussa, työelämässä kuin arjessakin. TUVA-

koulutus perustuu opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin, tavoitteisiin ja kiinnostuksiin, ja se tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden rakentaa omaa opintopolkuaan ja uraansa. (Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus.)

Kielitaito ja TUVA-koulutus

Opetushallituksen mukaan TUVA-koulutukseen valittavien opiskelijoiden opiskelukielen taidon tulisi olla sellainen, että he hyötyvät valmentavan koulutuksen opiskelusta ja heillä on mahdollisuus saavuttaa tarvittavat valmiudet toisen asteen opiskeluun. Koulutuksen järjestäjä arvioi koulutuksen tarkoituksenmukaisuuden ja oikea-aikaisuuden opiskelijalle. (Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus, perusteet.)

Opetushallituksen linjausta opiskelukielen taitotasosta tulkitaan eri tavalla ja TUVA-koulutuksen suomen kielen taitotaso vaihtelee eri koulutuksen järjestäjien välillä. Yleensä vaatimuksena on vähintään A2.1-taso kaikilla kielitaidon osa-alueilla. Kielitaidon tasojen kuvausasteikossa A2.1-tasoa kuvataan peruskielitaidon alkuvaiheeksi, jolloin opiskelija pystyy kommunikoimaan tavallisissa jokapäiväisissä ja tutuissa tilanteissa (esim. Kielitaidon tasojen kuvaus). Oppilaitosten kielitaitovaatimuksia tarkastelemalla selviää, että kielitaitotasovaatimus vaihtelee ainakin välillä A1.3 – B1.1.

Poikkeuksiakin on, sillä esimerkiksi Tampereen seudun ammattiopisto järjestää ukrainalaisille oppivelvollisille TUVA-koulutusta ilman kielitaitotasovaatimusta (Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus).

TUVA-koulutuksessa aloittavien kielitaitovaatimuksissa on siis suuria eroja, ja tällä on merkittäviä vaikutuksia koulutuksen järjestämiseen. Eri kielitaitotasot edellyttävät erilaista opetuksen ja ohjauksen määrää ja laatua sekä erilaisia oppimisympäristöjä ja -materiaaleja. Koulutuksen järjestäjien tulisi huomioida kielitaitovaatimusten ero ja tarjota opiskelijoille sopivaa tukea ja haastetta kielten oppimisessa ja käytössä. (Kielitietoinen opetus ja ohjaus.)

Koulutukseen osallistuneet TUVA-opettajat pitivät yhtenä suurimmista haasteista aloittavien opiskelijoiden kielitaidon eroja. Huomattiin myös, että TUVA-koulutuksen toteutus ei ole yhtenäinen, vaan se riippuu koulutuksen järjestäjästä. TUVA-koulutuksissa on erilaisia ryhmiä ja opetusjärjestelyjä suomi toisena kielenä -taustaisille opiskelijoille.

Kieli- ja kulttuuritietoisuus TUVA-koulutuksessa

TUVA-koulutus on tärkeä väylä maahanmuuttotustaistille oppijoille, jotka haluavat jatkaa opintojaan toisella asteella. Se antaa heille mahdollisuuden kehittää muun muassa opiskelu- ja kielitaitoaan sekä tutustua eri koulutusvaihtoehtoihin. TUVA-koulutuksessa oppijoiden kielitaidossa on suuria eroja. Tämä asettaa haasteita ja vaatimuksia ohjaajille ja opettajille. Heidän on oltava kieli- ja kulttuuritietoisia, eli heidän on tunnistettava ja arvostettava oppijoiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä tuettava oppijoiden kielten oppimista ja käyttöä kaikissa tilanteissa. (Kielitietoisuus.)

Kieli- ja kulttuuritietoisuus ei ole vain yksittäinen taito tai asenne, vaan se on kokonaisvaltainen tapa toimia ja ajatella koulussa, ja se näkyy kaikessa toiminnassa aina opetuksen suunnittelusta koulun yleiseen ilmapiiriin. Keskeinen ajatus on se, että jokainen koulun henkilö on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja. (Kielitietoisuus.)

TUVA-opettajien koulutuksessa yksi tavoite oli jakaa toimivia käytänteitä, joilla voidaan edistää oppijoiden ymmärtämistä kielellisistä haasteista huolimatta. Koulutuksessa nousi esiin monia erilaisia tapoja, joilla voidaan hyödyntää visuaalisuutta, kuvallisuutta ja nonverbaalista viestintää opetuksessa ja oppimisympäristössä. Esimerkiksi kuvakortit, muistilaput, kuvalliset toimintaohjeet ja mallin näyttäminen olivat joitakin keinoja, joita opettajat olivat kokeilleet ja kokeneet hyödyllisiksi.

TUVA-koulutuksessa opettajat ja ohjaajat käyttävät erilaisia menetelmiä ja keinoja innostaa ja tukea oppijoiden kielen oppimista ja käyttöä. Esimerkiksi opetellaan uusia sanoja joka päivä, opetetaan välineiden nimet ennen käytännön harjoittelua, tehdään käsitekarttoja ja annetaan oppijoille valmiita lausekokoelmia, joiden lauseita he voivat käyttää apuna esimerkiksi hoitotoimenpiteen aikana. Esille nostettiin opetuksen jatkuvuus ja yhtenäisyys, jolloin sama teema jatkuu opettajalta toiselle.

Koulutuksessa keskusteltiin myös siitä, miten oppijoille voidaan tarjota positiivisia oppimiskokemuksia kielellisistä haasteista huolimatta. Yhteisesti todettiin, että asia on hyvin merkityksellinen, sillä kielitaidon puute vaikuttaa oppijan kokemukseen omasta itsestään ja osaamisestaan. Todettiin, että opettajan pitää osoittaa kiinnostusta ja arvostusta oppijan kulttuuriin ja taustaan, ottaa huomioon oppijan yksilölliset tarpeet ja tavoitteet sekä antaa palautetta oppijan onnistumisista ja osaamisesta: ”maahanmuuttajan taustan ja kulttuurin

huomioiminen ja siitä kysyminen sopivassa määrin”, ”opettajan antama tuki, tunne tuetuksi tulemisesta”, ”huomio opiskelijaan ja syntyy kohtaaminen”.

TUVA-koulutuksessa opettajat ja ohjaajat tekevät myös monenlaista yhteistyötä: Esimerkiksi hyödynnetään yhteisopettajuutta, suunnitellaan yhdessä (suomi toisena kielenä -opettaja mukana) ja pienryhmätyöskentelyssä mukana on ohjaajia. Työpaikoille järjestetään tuutoritoimintaa, joka on työpaikalla tapahtuvaa opiskelijan lisätukea. Siinä esimerkiksi perustutkinto-opiskelija toimii TUVA-opiskelijan tukena työpaikalla. Myös tulkkia voidaan tarpeen vaatiessa käyttää.

TUVA-opettajien koulutukseen kuului oman työn kehittämistehtävä, joka liittyi johonkin koulutuksen teemaan. Monet kehittämistehtävät liittyivät kieleen. Esimerkiksi osallistujat kehittivät ja tekivät kielitietoisia oppimateriaaleja sekä selkokieliä ohjeita. Opinto-ohjauksen tueksi yksi ryhmä lähti kehittämään digitaalista materiaalia. Myös maahanmuuttotaustaisten oppijoiden osaamisen kartoittamista pohdittiin. Kehittämistehtävät antoivat osallistujille mahdollisuuden jakaa kokemuksiaan ja tuloksiaan muiden kanssa, mikä koettiin palautteen mukaan hyvin inspiroivana.

Lopuksi

TUVA-koulutus on aloitettu vasta elokuussa 2022, ja sen toteutus vaihtelee eri koulutuksen järjestäjien ja alueiden välillä. Koulutuksen kehittämisessä on tärkeää ottaa huomioon sekä opettajien että oppijoiden näkökulmat ja kokemukset. TUVA-koulutuksen kehittämisessä on myös hyödyllistä jakaa hyviä käytänteitä ja oppia toisilta.

TUVA-koulutus tarjoaa monia mahdollisuuksia opiskelijoille. TUVA-koulutus on myös monen maahanmuuttotaustaisen oppijan valinta, mikä tarkoittaa sitä, että koulutuksessa on otettava huomioon oppijoiden erilaiset kielelliset, kulttuuriset ja opiskelulliset taustat, tarpeet ja tavoitteet. TUVA-koulutus on siis koulutusmuoto, joka edellyttää opettajilta ja ohjaajilta kieli- ja kulttuuritietoisuutta, joustavuutta ja yhteistyötä.

Koska TUVA-koulutus on uusi, ei siitä ole vielä kertynyt paljoa kokemuksia ja tietoa. Jatkossa olisikin mielenkiintoista selvittää enemmän opettajien ja ohjaajien sekä myös oppijoiden kokemuksia.

*Anu Mustonen (FM, KM) ja Seija Eskola (KM) työskentelevät
opettajankouluttajina Jyväskylän ammattikorkeakoulun ammatillisessa
opettajakorkeakoulussa.*

Lähteet

Kielitaidon tasojen kuvausasteikko. Viitattu 17.1.2024.

<http://www02.oph.fi/ops/taitotasoasteikko.pdf>
(<http://www02.oph.fi/ops/taitotasoasteikko.pdf>).

Kielitietoisuus. Opetushallitus. Viitattu 10.1.2024.

<https://www.oph.fi/fi/opettajille/kielitietoisuus>
(<https://www.oph.fi/fi/opettajille/kielitietoisuus>).

Mitä on tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA)?

Opetushallitus. Viitattu 12.1.2024. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-tutkintokoulutukseen-valmentava-koulutus-tuva>
(<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-tutkintokoulutukseen-valmentava-koulutus-tuva>).

Räty, K. & Palmqvist, R. 2022. Tuloksellista TUVA-pedagogiikkaa. Viitattu 5.2.2024. <https://verkkolehdet.jamk.fi/ev-peda/2022/11/16/tuloksellista-tuva-pedagogiikka/>
(<https://verkkolehdet.jamk.fi/ev-peda/2022/11/16/tuloksellista-tuva-pedagogiikka/>).

Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus. Perusteet. Määräys OPH-1488. Opetushallitus. Viitattu 20.12.2023.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/tutkintoonvalmentava/7534950/tiedot>
(<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/tutkintoonvalmentava/7534950/tiedot>).

Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus. Tredu Tampereen ammattiopisto. Viitattu 9.1.2024. <https://www.tredu.fi/koulutus/tuva>
(<https://www.tredu.fi/koulutus/tuva>).

Tutkintoon johtamaton koulutus (sis. TUVA-koulutus). Vipunen.

Opetushallituksen tilastopalvelu. Viitattu 5.2.2024. <https://vipunen.fi/fi-fi/yhteiset/Sivut/Tutkintoon-johtamaton-koulutus.aspx>
(<https://vipunen.fi/fi-fi/yhteiset/Sivut/Tutkintoon-johtamaton-koulutus.aspx>).

TUVA-koulutuksessa aloitti syyslukukaudella runsaat 8 000 opiskelijaa.

Opetushallitus 2023. Viitattu 4.2.2024.

<https://www.oph.fi/fi/uutiset/2023/tuva-koulutuksessa-aloitti-syyslukukaudella-runsaat-8-000-opiskelijaa>
(<https://www.oph.fi/fi/uutiset/2023/tuva-koulutuksessa-aloitti-syyslukukaudella-runsaat-8-000-opiskelijaa>).

Artikkeliin viittaaminen

Mustonen, A. & Eskola, S. (2024). TUVA-koulutus maahanmuuttotaustaisten oppijoiden tukena. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 15(1). Saatavilla:

<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-helmikuu-2024/tuva-koulutus-maahanmuuttotaustaisten-oppijoiden-tukena>
(<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-helmikuu-2024/tuva-koulutus-maahanmuuttotaustaisten-oppijoiden-tukena>)